

การกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยนาท
Development of Activities to Promote the Morality of the Youth
at the Informal Education and Lifelong Learning Center in Chainat

พรหมมินทร์ ปานิช¹, ชัยฤทธิ์ ปิ่นทอง²,
Prommin Panich, Chairit Pinthong,
กร เจริญภูวดล³, อุดลย์ ศรีคล้าย⁴,
Korn Chareunpoovadol, Adul Srichai,
กิตติศักดิ์ ปิ่นแก้ว⁵
Kittisuk Pinkeaw
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพคุณธรรมของเยาวชนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีคุณธรรมของเยาวชน และเพื่อศึกษา กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมของเยาวชน เป็นการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากถึงปานกลางได้แก่ความกตัญญู กตเวทิตะ ความสะอาด ความสามัคคี ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ความขยัน และความสุภาพ ส่วนในด้านการ ประหยัดอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย และกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม เช่น การเข้าค่ายพุทธบุตรในวัด เป็นต้น

คำสำคัญ 1. คุณธรรมจริยธรรม 2. รูปแบบกิจกรรม 3. การศึกษาตามอัธยาศัย

¹ กศน.อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

² กศน.อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

³ กศน.อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

⁴ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท

⁵ เทศบาลตำบลสามง่าม จังหวัดชัยนาท

Abstract

The research paper aims at exploring the state of the morality and ethic of the youth at the Information Education and Lifelong Learning Center, analyzing factors to promote the morality of the youth and identifying the activities to promote the morality of the youth. The study employs mixed research method of qualitative and quantitative research. The questionnaire is checked up with experts/specialists. The result findings indicate that the parents highly value the morality of the youth including the gratitude, cleanliness, unity, charity, honesty, eagerness, and politeness. They consider the value saving is of moderate to minor value.

Key words: 1. Morality and Ethics 2. Activities 3. Lifelong Learning

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถานการณ์ประเทศไทยเราในปัจจุบันเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรม จริยธรรมของคน ทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการ หรือ คนในแวดวงอาชีพอื่นๆ เป็นภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวัน การจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยนาท ให้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือโอกาสทางการศึกษาและพลาดโอกาสทางการศึกษา ในปัจจุบันกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการทางการศึกษา ร้อยละ 70 เป็นเยาวชน อายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งจากการสอบถามและติดตามหาสาเหตุพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีปัญหาในด้านหนีเรียน ดิคเกมส์ การตั้งครกัระหว่างเรียนขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง มั่วสุมทะเลาะวิวาท มีปัญหากับครูผู้สอน และปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในครอบครัว ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาการขาดการใช้เหตุผลเชิงคุณธรรมในการศึกษาเล่าเรียนและการดำเนินชีวิตของตนเอง สถานศึกษาจึงต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้เรียน ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ต่อไป (สุกฤษฎี นาคคำ, 2554, สัมภาษณ์)

จากสภาพปัญหา ความรุนแรงของปัญหา สาเหตุ ผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาอย่างรุนแรงดังกล่าวมาแล้ว และถือว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนที่ควรทำวิจัย ประกอบกับไม่มีใครทำวิจัยมาก่อน คณะผู้วิจัยได้มีความเห็นร่วมกันในการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมสำหรับเยาวชน ให้เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของจังหวัดชัยนาท และสามารถลดปัญหา ด้านหนีเรียน ดิคเกมส์ มั่วสุม อาชญากรรมทางเพศ การทะเลาะวิวาท และการขายบริการทางเพศ ของเยาวชน จังหวัดชัยนาทต่อไป

2. โจทย์วิจัย

- 2.1 สภาพคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนอำเภอหันคา และอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท เป็นอย่างไร
- 2.2 มีกิจกรรมใดบ้าง ที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณธรรมของเยาวชนอำเภอหันคา และอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาสภาพคุณธรรมของเยาวชนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 3.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีคุณธรรมของเยาวชนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอหันคา และอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
- 3.3 เพื่อศึกษากิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมของเยาวชนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. สมมุติฐานการวิจัย

สภาพคุณธรรมจริยธรรมมีผลต่อรูปแบบกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมกล่าวคือ ถ้าคุณธรรมจริยธรรมมีน้อยก็จะมีการจัดรูปแบบกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมมากขึ้น

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 นำผลการวิจัยไปแก้ปัญหาคาคุณธรรมให้กับเยาวชน ของอำเภอหันคา และอำเภอวัดสิงห์
- 5.2 ได้รูปแบบกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมสำหรับเยาวชน
- 5.3 นำผลการวิจัยไปเสนอผู้บริหารของสำนักงานจังหวัดชัยนาท เพื่อการขยายผลต่อไป

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึกในการสนทนา แล้วนำข้อมูลทั้ง 2 ประเภทนั้นมาผสมผสานให้เกิดความถูกต้องและเชื่อมั่น เพื่อตอบ โจทย์ วัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ ซึ่งเครื่องมือวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายกัน จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แอลฟา .912 โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองที่ได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamana ได้ขนาดตัวอย่าง 179 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม R สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้นำมาตรวจสอบด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation Method) คือความต่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ความต่างของระยะเวลาที่ให้ข้อมูล และความต่างของสถานที่ที่ให้ข้อมูล รวมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรง ของคณะผู้วิจัย ซึ่งผลการตรวจสอบข้อมูลพบว่า มีความถูกต้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาดำเนินการวิเคราะห์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาด้วยการอ่านจับใจความ แล้วสรุปเพื่อตอบโจทย์วิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

7. ผลการวิจัย

7.1 ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 179 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 54.70 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 40.20 รองลงมาอายุ 51-60 ปี มีร้อยละ 29.00 อายุต่ำสุด 25 ปี และอายุสูงสุด 90 ปี มีอายุเฉลี่ย 47.22 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.18 ปี จบประถมศึกษาร้อยละ 46.90 สมรสแล้วร้อยละ 43.70 มีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 55.30 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 63.10

7.2 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความสะอาดอยู่ในระดับมากร้อยละ 50.80 รองลงมาในระดับปานกลางร้อยละ 29.60 และมากที่สุดร้อยละ 10.00

7.3 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความสุภาพคือควบคุมอารมณ์ได้มีในระดับมากร้อยละ 48.00 รองลงมาปานกลางร้อยละ 31.30 และมากที่สุดกับน้อยมีร้อยละ 15.10 และ 4.50 ตามลำดับ

7.4 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีคือการตอบแทนบุญคุณช่วยเหลือครูอาจารย์และสถานที่มีในระดับมากร้อยละ 65.40 รองลงมาปานกลางร้อยละ 17.30 ส่วนมากที่สุดและน้อยมีร้อยละ 12.30 และ 5.00 ตามลำดับ

7.5 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความขยันคือทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามเวลา มีในระดับมากร้อยละ 49.70 รองลงมาปานกลางร้อยละ 31.80 ส่วนมากที่สุดและน้อยมีร้อยละ 16.20 และ 2.20 ตามลำดับ

7.6 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความประหยัดคือมีการออมมีในระดับมากร้อยละ 33.50 รองลงมาปานกลางร้อยละ 30.70 ส่วนมากที่สุดร้อยละ 21.80 และน้อยกับน้อยที่สุดมีร้อยละ 13.40 และ 0.60 ตามลำดับ

7.7 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์คือไม่คัดลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน มีในระดับมากร้อยละ 46.90 รองลงมาปานกลางร้อยละ 32.40 ส่วนมากที่สุดและน้อยมีร้อยละ 18.40 และ 2.20 ตามลำดับ

7.8 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีคือร่วมกิจกรรมกับหมู่คณะด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีในระดับมากร้อยละ 55.90 รองลงมาปานกลางร้อยละ 25.70 ส่วนมากที่สุดและน้อยมีร้อยละ 17.30 และ 1.10 ตามลำดับ

7.9 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีน้ำใจคือจริงใจไม่เห็นแก่ตัวมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เอื้ออาทรมีในระดับมากร้อยละ 63.70 รองลงมามากที่สุดร้อยละ 17.30 ส่วนปานกลางและน้อยมีร้อยละ 16.20 และ 4.50 ตามลำดับ

7.10 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยคือปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับและข้อตกลงของสถานศึกษา ชุมชนและสังคมมีในระดับมากร้อยละ 46.90 รองลงมาปานกลาง ร้อยละ 31.80 ส่วนมากที่สุดและน้อยมีร้อยละ 18.40 และ 2.80 ตามลำดับ

7.11 ครูผู้สอนได้ประเมินคุณธรรมจริยธรรมพบว่าที่อยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านความขยัน ความสุภาพ ความมีน้ำใจ และความสะอาด ส่วนในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และในระดับน้อยคือด้านความประหยัดโดยให้มีรูปแบบกิจกรรมคือการจัดเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมในวัด มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรสถานศึกษาทุกสาขาวิชาการ และควรให้มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายสำหรับเยาวชนด้วย

8. สรุปผลการวิจัย

8.1 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณธรรมจริยธรรมในระดับมาก ได้แก่ ในด้านความสะอาดคือมีจิตใจแจ่มใสร้อยละ 23.50 ด้านความสุภาพคือ การแสดงกริยาท่าทางสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อื่นด้วยความมั่นใจในตนเองร้อยละ 20.10 ด้านความกตัญญูกตเวทีคือ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติมีร้อยละ 24.60 ด้านความขยันคือ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองมีร้อยละ 23.50 ด้านความประหยัดคือ มีการออมร้อยละ 21.80 ด้านความซื่อสัตย์คือไม่เอาสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเองมีร้อยละ 21.80 ด้านความมีน้ำใจคือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคมมีร้อยละ 17.90 และด้านความมีวินัยคือ ปฏิบัติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงามมีร้อยละ 22.30

8.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าการประเมินคุณภาพทั้ง 9 ด้าน ที่อยู่ในระดับปานกลางคือความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย ความขยัน ความสุภาพ ความมีน้ำใจ และความสะอาดส่วนที่อยู่ในระดับน้อยคือความประหยัดโดยให้เหตุผลว่าเยาวชนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไปกับเทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือที่มีราคาแพง เลียนแบบตามแฟชั่น ไม่รู้จักใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ และไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย โดยให้จัดกิจกรรมในรูปแบบของการจัดเข้าค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตรในวัดที่มีศักยภาพเหมาะสมต่อการปฏิบัติธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมการออม การทำบัญชีครัวเรือน การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมการทำบุญตักบาตรสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นต้น

8.3 ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่าการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของครูผู้สอนพบว่าการประเมินคุณธรรมทั้ง 9 ด้าน คือด้านความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย ความขยัน ความสุภาพ ความมีน้ำใจ และความสะอาด ไม่ว่าจะมีความคิดเห็นในระดับมาก ปานกลาง หรือน้อย ควรจัดให้มีรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนในลักษณะต่างๆ เป็นประจำทุกเทอม

9. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 9 ด้าน คือด้านความสะอาด ความสุภาพ ความกตัญญูกตเวที ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีน้ำใจ และความมีวินัยอยู่ในระดับมาก และปานกลาง ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความมีวินัย ร้อยละ 52.50 และความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ประเมินคุณธรรมทั้ง 9 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับ

ปานกลาง พร้อมทั้งได้กำหนดกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในหลายรูปแบบ เช่น การจัดค่ายคุณธรรมในวัด และการสร้างความอบอุ่นในครอบครัว เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าเยาวชนที่ศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท เป็นผู้ที่เคยเรียนในระบบมาแล้ว ซึ่งมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต และศึกษารวมทั้งปฏิบัติธรรมมาบ้าง จึงมีคุณธรรมจริยธรรมในระดับหนึ่ง ทั้งนี้สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของดวงกมล ตันกิติภิญโญ ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุราชประสิทธิ์ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ และรักษาสິงแวดล้อม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านมีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี รักชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ และก่านิยม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โอภาส อินโสม ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้พนา อำเภอพนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัญบุรี ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน ต่อคุณธรรมของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน 6 ด้าน คือ การพึ่งตนเอง ด้านความเสียสละ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความซื่อสัตย์ และความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับมาก

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง และความคิดเห็นของครูผู้สอน จำนวน 9 คน ก็ได้ประเมินคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารว่าควรกำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งกำหนดรูปแบบของกิจกรรมให้เหมาะสมกับคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละด้าน โดยผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และงบประมาณ ตามความจำเป็นกับทั้งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลแล้วรายงานให้ทราบทุก 6 เดือน

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

10.2.1 ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีการประหยัดอยู่ในระดับน้อย เช่น ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่คุ้มค่า มีพฤติกรรมเลียนแบบแฟชั่น และใช้สินค้าราคาแพง เป็นต้น จึงมีข้อเสนอแนะให้กับเยาวชนที่เรียนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ให้จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เพื่อประเมินผลการใช้จ่ายในแต่ละวัน ที่ไม่เกินรายรับ หรือมีการเก็บออมและฝากธนาคารไว้จากเงินที่เหลือจ่ายในแต่ละเดือนเพื่อเป็นการฝึกนิสัยความประหยัดให้เกิดขึ้นกับตนเอง และครอบครัว

10.2.2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจำนวน 9 คน ได้ประเมินคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 9 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และมีบางด้านที่มีอยู่ในระดับน้อย จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนว่า ควรจัดโครงการหรือรูปแบบกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 9 ด้าน ให้เหมาะสมกับคุณธรรมนั้นๆ เช่น ความกตัญญู ความมีวินัย และความมีน้ำใจ เป็นต้น โดยจัดเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมในวัด หรือการเข้า

ค่ายลูกเสือที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น โดยของงบประมาณจากหน่วยงานราชการ มาสนับสนุนตามความจำเป็น

10.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

10.3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนใน 6 อำเภอ ที่เหลือ คือ อำเภอสรรพยา อำเภอเมือง อำเภอสรรคบุรี อำเภอมโนรมย์ อำเภอหนองมะโมง และอำเภอเนินขาม

10.3.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในระบบโรงเรียนเปรียบเทียบกับนักเรียนที่ศึกษานอกระบบโรงเรียน

11. บรรณานุกรม

ดวงกมล ตันกิติภิญโญ. (2552). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนอนุราชประสิทธิ์ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

สุกฤษฎี นาคคำ. (2554, มกราคม 22). ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัธยาศัยอำเภอหันคา. สัมภาษณ์.

โอภาส อินโสม. (2552). การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้พนา

อำเภอพนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

12. คำขอขอบคุณ

การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยดีเพราะได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้จัดโครงการพัฒนานักวิจัยระดับท้องถิ่นให้กับข้าราชการและบุคลากรของจังหวัดชัยนาทและสนับสนุนงบประมาณในการอบรมและการทำวิจัยเรื่องนี้ด้วย ผู้บังคับบัญชาทุกระดับของคณะผู้วิจัยที่ได้อนุมัติและอนุญาตให้มาร่วมทำวิจัย ผู้ให้ข้อมูลคือผู้ปกครองและครูรวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทุกท่านและทุกฝ่ายมา ณ ที่นี้ด้วย